

V IROP JE PODPOŘENO JIŽ 180 PROJEKTŮ ZELENÉ INFRASTRUKTURY VE VEŘEJNÉM PROSTRANSTVÍ ZA 5,2 MLD. KČ

Ondřej Pešek

Zelená infrastruktura, New European Bauhaus a veřejná prostranství měst a obcí – i to je Integrovaný regionální operační program (IROP). Ministerstvo pro místní rozvoj prostřednictvím IROP v období 2021–2027 podporuje zelenou infrastrukturu ve veřejném prostranství měst a obcí a ke konci ledna 2025 je podpořeno již 180 projektů v hodnotě 5,2 mld. Kč.

Suma 5,2 mld. Kč celkových způsobilých výdajů a dotace 4 mld. Kč z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Jedná se o podporu ze specifického cíle 2.2 s názvem „Posilování ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury, a to i v městských oblastech, a omezování všech forem znečištění“ (SC 2.2 IROP) a aktivitu „Zelená infrastruktura ve veřejném prostranství měst a obcí“. Připraveno je zde celkově přibližně 10 mld. Kč z dotací Evropské unie.

Dotace jsou zaměřeny na podporu zelené infrastruktury měst a obcí, jako součásti staveb krajinářské architektury, ve

smyslu revitalizace veřejných prostranství. Zelená infrastruktura je v prostředí měst a obcí důležitá pro zlepšení biologické rozmanitosti, snížení znečištění a zlepšení hospodaření se srážkovou vodou. Cílem je snížit dopady klimatických změn, které se zejména ve městech projevují vznikem tepelných ostrovů. Dotace jsou určeny na revitalizace, modernizace a zvýšení dostupnosti stávajících veřejných prostranství nebo vznik nových veřejných prostranství v nevyužívaných plochách.

Důležitou roli v projektech hraje také tzv. „Nový evropský Bauhaus“ (New European Bauhaus – NEB). Jedná se o inicia-

tivu Evropské komise, která propojuje udržitelnost, inkluzi a estetiku. Cílem NEB je vytvořit krásné, udržitelné a inkluzivní životní prostory, které podporují ekologickou transformaci a zlepšují kvalitu života všech občanů. V projektech veřejných prostranství v IROP jsou principy NEB naplňovány zejména participací s občany, kdy u všech projektů musela proběhnout s nimi nějaká forma veřejné participace, např. diskuse nad návrhem, představení záměrů anebo zapojení občanů rovnou na počátku příprav v diskusi, co vlastně ve veřejném prostoru chtějí. Další princip NEB je naplňován prostřednictvím kvalitních architektonických řešení, kdy IROP vyža-

doval realizaci architektonické soutěže anebo alespoň zpracování urbanistické či územní studie autorizovaným architektem. Hlavním aspektem NEB v projektech IROP na veřejné prostranství je pak právě samotná zelená infrastruktura, která je klíčem pro udržitelnost a zlepšení života ve městech.

Výzvy IROP byly vyhlášeny již v březnu 2023 a příjem individuálních žádostí o podporu probíhal od ledna do června 2024. Žadatelé tedy měli dostatek prostoru na přípravu žádostí a veškerých podkladů. Včetně získání kladného stanoviska od Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, která v projektech posuzovala aspekty zeleně a přírodně blízkých opatření. Jednalo se o tzv. průběžné výzvy a Centrum pro regionální rozvoj ČR tedy obratem dle kapacit hodnotitelů průběžně hodnotilo předložené žádosti.

U výzev SC 2.2 IROP č. 63 pro méně rozvinuté regiony (MRR) a č. 64 pro přechodové regiony (PR) je aktuálně dohodneno přes 94 % alokace a blížíme se tedy ke konečným číslům. Prozatím je dohodneno a schváleno 81 projektů v hodnotě 1,78 mld. Kč z EFRR v méně rozvinutých regionech a 72 projektů v hodnotě 1,79 mld. Kč z EFRR v přechodových regionech. Na 153 úspěšně dohodnocených a schválených projektů připadá 10 vyřazených projektů, kde žadatel podal žádost o přezkum hodnocení a přezkumná komise potvrdila negativní hodnocení. Podíl neúspěšných projektů je tedy pouze 6 % (12 % s projekty, kde nebyla podána žádost o přezkum).

Územní partneři měli na počátku výzev obavu z příliš přísného nastavení hodnotících kritérií a výzev, které bylo i kritizováno. Nicméně nastavení kritérií a parametrů výzev vycházelo z důrazu na zelenou infrastrukturu a požadavků na adekvátní zlepšení vsakovacích schopností při výměně a vzniku nových zpevněných povrchů. Podpora veřejných prostranství je vázána na cíl politiky 2 s názvem „Zelenější, bezuhlíková Evropa“, respektive „Zelenější, bezuhlíkové Česko“. V SC 2.2 IROP není možné řešit pouhé opravy a výměny povrchů veřejných prostranství bez přidané hodnoty aspektů zelené infrastruktury a bez zlepšení vsakovacích poměrů. Počet

podpořených úspěšných projektů a zanedbatelný podíl neúspěšných projektů potvrzuje adekvátnost nastavených kritérií. A potvrzuje to také fakt, že většina přihlášených obcí a měst pochopila smysl výzev a vnímají potřebu zlepšení ekosystémových služeb veřejných prostranství.

Ve výzvě SC 2.2 IROP č. 65 pro území hlavního města Prahy je doposud podpořeno pouze pět projektů a příjem žádostí byl po dohodě s magistrátem prodloužen do 10. června 2026. V Praze mají tedy žadatelé ještě dostatek času na předkládání svých projektů. Naplněnost alokace výzvy je pouhých 7 %.

Ve výzvě SC 2.2 IROP č. 77 pro území ITI je příjem žádostí do 31. prosince 2027

a naplněnost alokace výzvy je pouze 16 %, i zde tedy mají žadatelé prostor pro předkládání svých žádostí. Prozatím je zde 22 podpořených projektů.

Alokace výzvy SC 2.2 IROP č. 63 pro MRR je naplněna na 145 % a alokace výzvy SC 2.2 IROP č. 64 pro PR na 128 %. Příjem žádostí je zde již ukončen a byl zde tedy zaznamenán převis poptávky nad nabídkou. Výzvy budou postupně dohodnoveny a projekty pod čarou alokace budou zařazeny na seznam náhradních projektů.

Schválené projekty se nyní nachází „v realizaci“. Někteří již zahájili stavební práce, někteří připravují staveniště či čekají na novou stavební sezónu. Jiní zase připravují výběrová řízení na dodá-

Revitalizace veřejného prostranství Hvězda v Berouně

Zdroj: Město Beroun

vatele staveb. Většina projektů však byla schválen tzv. „s výhradou“ a před vydáním rozhodnutí o přidělení dotace musí žadatel doložit ještě další dokumenty, např. stavební povolení.

Dokončeny jsou zatím pouze tři projekty. Jedná se o projekty „Louka za školou, Plzeň-Vinice“ za 5,4 mil. Kč, „Revitalizace lesoparku na ul. Jezerská v Lipníku nad Bečvou“ za 5,6 mil. Kč a „Revitalizace veřejného prostranství Hvězda“ (Beroun) za 20,2 mil. Kč. Průměrná velikost doposud schválených projektů je 29,4 mil. Kč, ale šest projektů se přibližuje až k částce 100 mil. Kč. Jedná se o města Holešov, Hodonín, Jeseník, Vyškov, obec Kamýk nad Vltavou a také o Jihočeskou univerzitu v Českých Budějovicích s projektem kampusu. Nejmenším projektem je pak „Revitalizace kláštera Rosa Coeli – jižní zahrada“ (Biskupství brněnské) za 3 mil. Kč. Mezi podpořenými žadateli jsou kromě veřejných vysokých škol a církevních organizací také například nemocnice anebo i Hřbitovy a pohřební služby hl. m. Prahy s projektem „Revitalizace cestní sítě – hřbitov Vršovice“.

U většiny projektů jsou však žadatelem města (popř. městské části) a obce.

Předpokladem je, že projekty zelené infrastruktury ve veřejném prostranství podpořené z IROP se budou v následujících letech objevovat v soutěžích typu Adapterra Awards, Česká cena za architekturu či ceny Nového evropského Bauhausu.

Veškerá dokumentace výzev IROP na zelenou infrastrukturu je k dispozici na odkazu <https://irop.gov.cz/cs/irop-2021-2027/temata/zelena-infrastruktura-mest-a-obci>.

Veřejná prostranství jsou v IROP také podporována prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje (specifický cíl 5.1 IROP – CLLD) v aktivitě „Revitalizace veřejných prostranství měst a obcí“. Tato aktivita není tak striktně svázána kritérii pro zeleň a hospodaření se srážkovou vodou, protože se nejedná o cíl politiky 2. Tato podpora je však určena pouze pro města a obce do 25 tis. obyvatel ve vazbě na strategie

místních akčních skupin. V této výzvě je připraveno přes 920 mil. Kč, alokace je naplněna na 28 % a příjem žádostí je otevřen do konce roku 2027. Jedná se výzvu IROP č. 73 Veřejná prostranství – SC 5.1 (CLLD) – <https://irop.gov.cz/cs/vyzvy-2021-2027/vyzvy/73vyzvairop>.

Pozn.: Informace k počtu projektů a statistiky výzev jsou uvedeny k datu 31. 1. 2025.

**INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ
PROGRAM 2021–2027**

*RNDr. Ondřej Pešek
Oddělení řízení
Odbor řídicího orgánu IROP
Ministerstvo pro místní rozvoj*

ENGLISH ABSTRACT

180 Green Infrastructure Projects in Public Spaces Worth CZK 5.2 billion Has Already Been Subsidised by the IROP, by Ondřej Pešek

Green Infrastructure, New European Bauhaus, and public spaces in cities and municipalities - all this fit into the Integrated Regional Operational Programme (IROP). The Ministry of Regional Development subsidises green infrastructure in public spaces of cities and municipalities in the 2021-2027 period and by the end of January 2025, 180 projects worth CZK 5.2 billion have already been subsidised.